

РІШЕННЯ
спеціалізованої вченої ради ДФ 76.051.050
про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 76.051.050 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право на підставі прилюдного захисту дисертації «Юриспруденція оцінок Карла Ларенца» за спеціальністю 081 Право.

«25» жовтня 2024 року

Настасійчук Олександр Васильович, 1989 року народження, громадянин України, освіта вища: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2011 рік, за спеціальністю «Правознавство».

Працює в Чернівецькому окружному адміністративному суді з 2011 року по теперішній час.

Дисертацію виконано у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці).

Науковий керівник (керівники): Максимюк Олександр Дмитрович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Здобувач має 20 наукових публікацій за темою дисертації, із них – 4 статті у наукових фахових виданнях України, 14 наукових працях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації та 2 наукових працях, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Настасійчук О. В. Зважування благ у Карла Ларенца. *Часопис Київського університету права*. 2021. Вип. 1. С. 65–70.

2. Настасійчук О. В. Зважувальні рішення в науковій школі Карла Ларенца. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Серія : Юридичні науки. 2021. Вип. 9. С. 5–12. 09.02.2021

3. Настасійчук О. В. Перехід від імпліцитної до експліцитної юриспруденції оцінок: Карл Ларенц, Клаус-Вільшелм Канаріс, Томас Рім. *Держава та регіони*. Серія : Право. 2021. № 4 (74). С. 123–128.

4. Настасійчук О.В. Об'єктивна аксіологічна система та її пряма і непряма інтерпретація: Ларенц vs Алексі. *Ерліхівський журнал*. 2024. Вип. 8. С. 51–57.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Вдовічен Віталій Анатолійович – декан юридичного факультету

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор юридичних наук, професор, надав позитивну оцінку. Під час дискусії задав запитання:

На яких особливостях дальшого розвитку права суддею Карл Ларенц зосереджує свою увагу?

Омельчук Олег Миколайович – ректор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор юридичних наук, професор. Робота оцінена позитивно. Висловлені такі зауваження:

1. Дисертант залишає відкритим питання про те, чи має теорія юридичної аргументації, зокрема теорія раціонального юридичного дискурсу Р. Алексі, прогалини раціональності. Відповідь на це питання дозволила б краще зрозуміти, в чому полягає прогалина раціональності самої юриспруденції оцінок К. Ларенца.

2. У дисертації наведене формальне визначення юриспруденції оцінок К. Ларенца як аксіологічно-діалектичної форми теорії юридичної аргументації. При цьому йдеться про дефініцію відповідної теорії з точки зору так званих практичних понять в сенсі Г. фон Врігта, з одного боку, та поняття вимірів права (Р. Алексі), з іншого. Проте не були б зайвими й інші формальні визначення, наприклад, в аспекті прогалин раціональності тощо.

3. В другому розділі дисертації подається таблиця, в якій наведені імпліцитно-експліцитні характеристики юриспруденції оцінок К. Ларенца. Проте краще було б не розбивати таблицю на дві частини, а звести її воедино.

4. В третьому розділі дисертації модальна система Теофраста використовується для структурно-аналітичного пояснення вільного простору для існування юриспруденції оцінок поряд з юриспруденцією понять на основі розрізнення імперативних і контингентних норм. При цьому відзначається, що хоч і не за формою, але по суті використання системи Теофраста перекликається з викладом розв'язання цієї ж проблеми у Р. Алексі. Так виникає питання про докладніший аналіз відношення ідеального і реального належного, з одного боку, і згаданої системи модальностей, з іншого.

Бліхар В'ячеслав Степанович – директор Інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор філософських наук, професор. Робота оцінена позитивно. Висловлені такі зауваження:

1. Варто докладніше пояснити, як може відбуватися заміна аксіологічного модального оператора деонтологічним модальним оператором в процесі концептуальної реконструкції юриспруденції оцінок К. Ларенца.

2. У першому розділі дисертації прогалиною раціональності юриспруденції оцінок вважається її аксіологічний характер. Однак при цьому йдеться тільки

про природу критерію відкритої правової оцінки, тобто про аксіологічну норму. Водночас в дисертації наводяться так звані дві «головні помилки» Ларенца (в сенсі О. Лібмана), причому одна помилка збігається зі згаданою прогалиною раціональності, а друга щодо цього залишається поза увагою. Варто пояснити таку розбіжність.

3. У другому розділі дисертації Й. Рюкерт згадується як «ревізіоніст» юриспруденції оцінок К. Ларенца. Проте варто детальніше зупинитися на тому, про що саме йдеться.

4. У третьому розділі дисертації показано відношення виміру ваги в сенсі Р. Дворкіна і Р. Алексі і процедури зважування, проте при цьому варто було б докладніше продемонструвати ставлення пізнього Ларенца до такої проблематики.

Щербанюк Оксана Володимирівна – завідувачка кафедри процесуального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, докторка юридичних наук, професорка. Зазначені дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

1. Так, автор приділяє увагу процедурі зважування благ у К. Ларенца, порівнюючи його зі зважуванням інтересів (Ф. Гекк, Є. Ерліх, Б. Рютерс) і принципів як велінь оптимізації (Р. Алексі). Перевага при цьому віддається останньому підходу, проте варто було б посилити аргументацію і на користь зважування саме благ, а не інших предметів.

2. В дисертації формула ваги Р. Алексі ілюструється прикладом про суперечність у застосуванні принципу захисту гідності і принципу свободи преси (справа про журнал «Титанік»), проте варто було б коротко навести й інші приклади, які згадує Р. Алексі, оскільки це сприяло б розумінню того, як ця формула може працювати на практиці як в Німеччині, так і в Україні.

Бунчук Оксана Борисівна – кандидатка юридичних наук, доцент кафедри теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Дискусійні положення не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи та не применшують наукову значимість дослідження.

1. У дисертації, з посиланням на Г. фон Врігта, юриспруденція оцінок К. Ларенца розуміється як аксіологічна форма теорії юридичної аргументації, а також, з посиланням на Ф. Бідлінські, як напрямок традиційної юридичної методології, при цьому відношення між ними докладно не аналізується, а тому потрібно пояснити, теорія юридичної аргументації – це зворотний бік юридичної методології чи її доповнення?

2. У дослідженні зачіпається суперечка між К.-В. Канарісом і Б. Рютерсом в низці статей щодо діяльності К. Ларенца в 1933-1945 рр. і після 1945 року. Водночас було б доцільно навести додаткові відомості щодо неї, зокрема, залучити думки й інших учасників, які до неї долучилися, наприклад, Р. Драєра, який переписувався з К. Ларенцом на зазначену тему і опублікував його пояснення, тощо.

На дисертацію та анотацію Олександра Васильовича Настасійчука до юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича надійшло три звернення. Всі вони позитивні, але містять окремі побажання та зауваження:

Перше звернення. У зверненні кандидата юридичних наук, доцента кафедри теорії права та кримінально-процесуальної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького **Музики Марії Петрівни вказано:**

Дослідження О. В. Настасійчука містить і полемічні моменти, які потребують деякого пояснення.

По-перше, варто було б уточнити, чому юриспруденція оцінок К. Ларенца вважається інтегративною (діалектичною) і чому саме аксіологічний, а не, наприклад, телеологічний аспект, про який так багато говорять Аристотель, Гегель, Ю. Біндер і принаймні юний К. Ларенц, має в ній переважне значення ?

По-друге, варто було б наголосити на тому, що юриспруденція оцінок може мати значення в Україні й у прямій формі, а не тільки у контексті її трансформації в теорію юридичної аргументації

Друге звернення. У зверненні докторки юридичних наук, професорки кафедри теорії права та конституціоналізму ІППО НУ «Львівська політехніка **Романової Альони Сергіївни наголошено:**

Так, дисертант вважає юриспруденцію оцінок К. Ларенца в процедурному аспекті (з посиланням на Т. Ріма) раціональною теорією, проте не пояснює, чому процедура зважування, яку докладно розробив Т. Рім, представник наукової школи К. Ларенца, як характерна для юриспруденції оцінок, тобто для творчого правознаходження, форма правозастосування є раціональною процедурою.

Крім того, варто докладніше пояснити, як юриспруденція оцінок – безпосередньо чи опосередковано – може бути використана в рамках реляційної техніки і експертного стилю опрацювання правової справи.

Третє звернення. У зверненні кандидата юридичних наук, доцента кафедри філософії Ужгородського національного університету **Шандри Богдани Богданівни зазначено:**

По-перше, в дисертації система Теофраста вважається формальною системою, завдяки якій моделюється правова система як система відкритих і закритих норм, а також процедур субсумції і зважування. Проте варто пояснити в чому такий підхід збігається і в чому розходиться з аналогічним, по суті, аналізом Р. Алексі, який використовує його для пояснення співіснування правил як дефінітивних велінь і принципів як велінь оптимізації.

По-друге, в дисертації доволі докладно згадується контрверза між К. Ларенцом як представником юриспруденції оцінок і Ф. Гекком, як представником юриспруденції інтересів, проте, зважаючи на те, що юриспруденція інтересів – це безпосередня предтеча юриспруденції оцінок, а також той цікавий факт, що К. Ларенц і Ф. Гекк досить гостро дискутували на методологічні теми, варто пояснити, чому вони так і не знайшли спільної мови.

Результати голосування:

Взяли участь у голосуванні - 5 членів ради,
«За» - 5 членів ради,
«Проти» - 0 членів ради,

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 76.051.050 присуджує Настасійчуку Олександрю Васильовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

**Голова спеціалізованої вченої ради
ДФ 76.051.050, декан юридичного
факультету Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича,
доктор юридичних наук, професор**

Віталій ВДОВІЧЕН